

NADACE
OPEN SOCIETY FUND
PRAHA

01 Domácí násilí

Domácí násilí zahrnuje fyzické, sexuální, psychické a ekonomické násilí, ke kterému dochází mezi blízkými osobami. Jedná se zde o moc a kontrolu násilné osoby nad obětí. Násilí je opakované se vzrůstající tendencí, jsou zde jasně vymezené role oběti a pachatele.

Domácí násilí není hádka ani konflikt

Při hádce stojí proti sobě dva rovnocenní partneři, mohou se pohádat, ale nikdy nezneužijí násilí (psychické či fyzické) k prosazení svých cílů. V případech domácího násilí se však jedná o nerovnováhu moci, násilná osoba použije moc k prosazení svých zájmů. Ve strachu se pak oběť podřizuje násilnému partnerovi.

Specifika domácího násilí:

- K domácímu násilí dochází v soukromí a beze svědků.
- Dochází k němu opakovaně a v určitých cyklech.
- Pachatel a oběť jsou blízké osoby.
- Jasně rozdělené role: násilník a oběť, které jsou neměnné.
- Násilné chování je často naučené chování.
- Násilný partner má dvojí tvář, takto se chová ke své oběti, na veřejnosti je jiný.

Domácí násilí se vyskytuje napříč celou společností bez ohledu na vzdělání, ekonomický status či věk oběti i pachatelů. Přestože se násilí může dopouštět kterýkoli člen domácnosti vůči jakémukoli jinému členovi, současné statistiky v České republice i celosvětově ukazují, že oběťmi partnerského násilí se z 90-95% stávají ženy a pachateli jsou z 90-95% muži.

- Podle mezinárodní agentury FRA (Agentura Evropské unie pro základní práva) zažívá některou z forem násilí v ČR až 32% žen¹.
- Zkušenost s fyzickým násilím ze strany partnera má v ČR 21% žen (průměr v EU 22% žen).
- Zkušenost s psychickým násilím ze strany partnera má dle této studie v ČR 47% žen (v EU 43% žen).
- Psychické násilí ve formě vyhrožování ohledně dětí uvádí v ČR 8% žen.

Některé skupiny žen mohou být násilím zvláště ohroženy:

- **Těhotné ženy** (Fyzické násilí často začíná nebo eskaluje v době těhotenství partnerky. Některé studie uvádějí, že až více než 30% případů domácího násilí se fyzické násilí začalo vyskytovat právě v tomto období.² Další studie ukazují, že 40-60% obětí domácího násilí bylo vystaveno fyzickým útokům i v době těhotenství³).

¹ <http://fra.europa.eu/en/survey/2012/survey-gender-based-violence-against-women>

² Department of Health: Responding to domestic abuse: a handbook for health professionals. 2005. Department of Health, London, Gateway Ref: 5802.

³ Department of Health: Responding to domestic abuse: a handbook for health professionals. 2005. Department

NADACE
OPEN SOCIETY FUND
PRAHA

- **Ženy ekonomicky závislé na partnerovi** (matky na mateřské dovolené, nezaměstnané, apod.).
- **Ženy s tělesným či zdravotním postižením.**
- **Ženy, které se rozhodly od násilného partnera odejít / nedávno odešly.** (Obecně rozšířená představa, že odchod od násilného partnera znamená pro oběť zvýšení bezpečí, se v praxi nejeví jako platná. Naopak, v období okolo rozchodu / odchodu od partnera, se statisticky významně zvyšuje riziko eskalace násilí s důsledkem závažného zranění či smrti oběti.)

Další ohroženou skupinu tvoří děti, které jsou svědky či přímými oběťmi násilí (více viz kapitola Děti, svědci domácího násilí).

K partnerskému násilí může docházet i mezi partnery, kteří spolu nikdy nežili nebo momentálně nežijí. Žena dokonce už ani nemusí být ve vztahu s pachatelem domácího násilí – násilí velmi často pokračuje i po odchodu partnerky, po odstěhování i po rozvodu.

Formy domácího násilí

Fyzické násilí

Strkání, třesení, tahání za vlasy, facky, údery pěstí, kopání, škrcení, kousání, pálení, svazování, házení věcmi, napadání různými předměty, ohrožování zbraní, nožem, atd. Fyzické násilí je často vedeno na místa, kde je menší riziko, že násilí zanechá viditelné stopy (vlasová část hlavy, břicho, prsa), nebo na části, které jsou zakryté oblečením.

Sexuální násilí

Sexuální obtěžování, vynucování sexuálních praktik, které partnerka odmítá, znásilnění, odmítání používání kondomu jako ochrany před sexuálně přenosnými nemocemi, nucení k prostituci, atd.

Psychické násilí

Nadávký, ponižování, shazování, zastrasování, výhrůžky, křik, izolace oběti od rodiny či přátel nebo dalších sociálních kontaktů (bránění v chození do zaměstnání či studiu apod.), popírání a bagatelizace násilí, odpírání spánku, noční buzení, kontrola pohybu oběti, „noční výslechy“, vyhrožování únosem nebo zraněním dětí, pokud oběť nebude dělat to, co si partner přeje, vynucování poslušnosti, atd.

Ekonomické a finanční násilí

Bránění ženě v chození do zaměstnání a možnosti vlastního příjmu, tedy bránění ve finanční nezávislosti, odmítání poskytování finančních prostředků na chod rodiny, vyžadování

of Health, London, Gateway Ref: 5802

ROSA – centrum pro ženy, Podolská 242/25, Praha 4, poradna Na Slupi 14, Praha 2
pomoc ženám, obětem domácího násilí: poradenství, krizová intervence, azylové ubytování. tel. 241432466, SOS linka 602 246 102, info@rosa-os.cz, www.rosa-os.cz, www.stopnasili.cz

NADACE
OPEN SOCIETY FUND
PRAHA

vyúčtování všech nákupů, nucení, aby si žena musela o peníze na jídlo a potřeby pro děti říkat, případně o ně prosit, přidělování peněz pouze pokud si to žena svým chováním „zaslouží“, atd.

Emoční násilí

Sprosté nadávky, shazování ženina vzhledu, vzdělání, atraktivity, inteligence, poukazování na její závislost na partnerovi („beze mě chčípneš hlady, nic neznamenáš, když chčípneš, nikomu nebudeš chybět, podívej se na sebe, jak vypadáš, jsi hnusná, smrdíš, ...“).

Následující obrázek (Obr.1 Kolo kontroly a moci) znázorňuje chování a strategie násilného partnera, které používá vědomě nebo bezděčně tak, aby nad partnerkou získal, upevnil a udržel svou moc a kontrolu. Strategie uvedené v jednotlivých výsečích působí převážně v psychické rovině, ale násilný partner může zneužívat svou oběť i fyzicky a sexuálně, což je znázorněno tučně orámovanou částí kruhu.

Obr. 1. Kolo kontroly a moci. ⁴

✓ **Zastrašování** – činy, gesty, pohledy, hlasitým hlasem, ničí věci, ničí partnerčino vlastnictví. Týrá zvířata, vystavuje zbraně tak, aby ji zastrašil.

✓ **Emoční násilí** – ponižuje nebo vyvolává negativní pocity o ženě samé, nadává jí. Budí v ní dojem, že je blázen. Psychohry. Ponižuje ji, vyvolává v ženě pocity viny.

✓ **Izolace** – kontroluje, co dělá, s kým se stýká, mluví, co čte, kam jde. Omezuje její aktivity mimo domov, toto své chování omlouvá žárlivostí.

✓ **Popírání, obviňování** – zlehčuje

násilí a nebere vážně partnerčiny obavy, popírá, že by došlo k násilí, obviňuje ženu za své chování.

- ✓ **Využívání dětí** – vyvolává v ženě pocity viny ohledně dětí, využívá děti k posílání vzkazů, využívá návštěv dětí jako způsobu, jak partnerku obtěžovat, vyhrožuje, že děti unese, že o ně žena přijde.
- ✓ **Využívání mužských výhod** – zachází s partnerkou jako se služkou, činí všechna důležitá rozhodnutí, chová se jako „pán hradu“, určuje mužské a ženské povinnosti.
- ✓ **Ekonomické násilí** – brání partnerce v tom, aby si našla nebo udržela práci. Nutí ji, aby si žádala o peníze, dává jí svolení k nákupu. Bere její peníze.
- ✓ **Výhrůžky a nátlak** – zastrašuje ji, že ji opustí, že spáchá sebevraždu, že ji nahlásí úřadům, nutí ji dělat nelegální věci, vyhrožuje jí, že jí ublíží.

⁴ Převzato a upraveno z Pence, E. and Paymar, M. Education groups for men who barter, The Duluth model. New York, Springer Publishing Company.1993.

